

Skøjteprinsessen fra Svejlbæk

Af: Herman Rasmussen

Elisabeth Hønicke

”Den store overraskelse ved de jyske mesterskaber i kunstskøjteløb var den 62 årige Frk. E. Hønicke, Silkeborg, som i fejende flot stil sikrede sig det jyske mesterskab i damernes old-boy klasse.”

Således skrev Silkeborg Avis d. 19. februar 1956 i sin reportage fra mesterskaberne i Herning. Dengang måtte man vente på naturen. Det var udendørs-temperaturen, der alene skulle sørge for isen. I dette tilfælde bag Herninghallen.

Det er imponerende, at en kvinde i hendes alder kan vinde et sådant mesterskab. Når hun ligeledes gentager succesen ved de to efterfølgende mesterskaber i 1960 og 1961 er benovelsen også tilstede.

I det hele taget var Silkeborg godt med ved de jyske mesterskaber i 1956. Formanden Helge Lund Christiansen blev nr. 2 i herrernes oldboys. Og hans datter, Helle Vibeke, vandt pigernes ungdomsrække. Eina Hansen, Svejlbæk, Silkeborg, vandt juniorrækken.

1: Elisabeth Hønicke med formanden for Silkeborg Skøjteløberforening, Helge Lund Christiansen – 14.02 1954. (Privat foto).

Jeg blev overrasket. En del mennesker kendte til Skøjteprinsessen og til navnet Hönnicke – men ved så ikke ret meget om hende.

Elisabeth

Elisabeth var født i Tyskland den 20. januar 1894 i Eimsbüttel ved Altona i Hamburg. Hendes forældre var Emil Hönnicke og Ida Helene Hönnicke. Elisabeths fulde navn var Agnes Elisabeth Hönnicke. Hun var nummer 3 i søskendeflokken, storesøsteren, Bertha Helene Käthe, var født i 1891. Hende fik Elisabeth rigtig meget at gøre med senere i livet. En storebror, Carl Emil Walter, der var født i 1892, arvede meget senere Elisabeth, nemlig i 1970. Desuden var der en lillebror, Alfred Hans, fra 1895. Faren var overtelegrafsekretær, en rigtig bureaukratisk titel, og i kraft af den overordnede stilling bar han titlen kancelliråd. Som mange af borgerskabets døtre dengang skulle de modtage en grundig oplæring i husholdning, således at de senere kunne røgte deres livsopgave som frue i huset - ”hausfrau”.

I Elisabeth Hönnickes tilfælde, eller som hun selv senere i livet i Danmark stavede sit efternavn: Hönicke – i hendes tilfælde blev det i danske herskabshjem, at en stor del af oplæringen fandt sted. Hun var da 19 år gammel. Detaljerne i disse år er uden for forfatterens kendskab. Det kan ses, at hun i årene op mod første verdenskrig var i Danmark.

Under første verdenskrig var hun hjemme i Hamburg. I årene derefter var hun lidt på skift i Tyskland og Danmark. Men efter 1921 forløber hele hendes liv i Danmark. Ikke altid harmonisk – og af og til meget dramatisk.

I 1921 var hun i huset som husbestyrerinde og økonoma i Hillerød, derefter i København i forskellige huse. I maj 1923

i ”Mågehuset” i Holte. Første oktober 1923 flyttede hun adresse til Øster Oksby pr. Oksbøl. Her boede direktør Thomas Sørensen fra ”Thor Vask” i København det meste af året i sit sommerhus. Her kom hun i huset. Direktør Sørensen havde opbygget en blomstrende vaskerivirksomhed bestående af dampvaskeri, kemisk fabrik og et maskinværksted til virksomheden. Han blev en velhavende mand.

Han var fra beskedne kår og var født i 1868 som søn af en husmand i Ødum Sogn i Hjørring Amt nær Hjallerup. Efter soldatertiden i København blev han vaskerikarl, derefter forpagtede han vaskeriet. Ret hurtigt blev han ejer af det – og udbyggede det. I 1917 blev virksomheden til et aktieselskab med ham som hovedaktionær.

Historien om Thor Vask

En familieejet virksomhed gennem tre generationer

I et lille skrift, som familien har udgivet efter at Thor Vask var solgt til rengøringskoncernen ISS i 2004, gives der en beskrivelse af grundlæggeren Th. Sørensen. Han var et selskabsmenneske med megen charme, så der var ikke megen tid til at tænke på kone og børn. Han var gift 4 gange og fik 6 børn + et uofficielt.

Fra ca. 1918 boede han i Oksby ved Blåvand. Han styrede det meste af tiden sin virksomhed herfra, og i Blåvand beskæftigede han sig især med jagt – hans store passion. Han holdt også jagthunde. I Blåvand kendte de ham, som den eneste bilejer i miles omkreds. Han holdt meget til med sine venner på Ho Kro. En aften, da værten ville lukke, spurgte Th. Sørensen: – de lokale kaldte ham ”Vaskebjørnen” – ”Hvad koster kroen?” Således blev han også kroerjer.

Når hans kone var med i Blåvand, blev hun opvartet af en selskabsdame, Tilly Helgesen. Hun var gift med Poul Helgesen, og det unge par boede i Blåvand. Han så efter Th`'s jagthunde, når han ikke var der.

Elisabeth Hønicke fulgte altid med til sommerhuset. Da Thomas Sørensens kone sjældent var med, mente mennesker omkring dem, at hun nok også var hans elskerinde. På et billede fra et jagtselskab synes Elisabeth at befinde sig godt i selskab med Th. Sørensen og hans venner.

Th. Sørensen fik et slagtilfælde (blodprop i hjertet). Lægerne mente, at det ville hjælpe med et kurophold – ja, at han ville blive helt rask. Men den 23. februar 1930 døde han i Bad Tölz i Oberbayeren under kuropholdet.

Hans testamente viste tre ting for denne sag. Hans ønskede at blive begravet på Oksby Kirkegård i Blåvand. Efter kirkebogen: ” .. han havde bestemt, at han ville hvile herovre i Blåvand”. Sommerhuset i Blåvand

Jagtselskab i Blåvand. Den eneste kvinde er Elisabeth Hønicke. Bag hende direktør Th. Sørensen. (Blåvandshug Arkiv).

Gravstenen på Blåvand Kirkegård.
(Foto forfatteren).

tilfaldt Elisabeth Hønicke, og hun fik en legatpension fra Thor Vask. Th. Sørensen havde oprettet ”Thors Legat” med to formål:

At bevare virksomhedens høje standard.
Hjælpe medarbejdere og deres familie.

Halvdelen af legatets indtægter skulle gå til sidstnævnte formål.

Legatet var baseret på en tredjedel af aktierne – til en start 150.000 kr. Et betydeligt beløb ved oprettelsen den 11. august 1929. Testamentet var en lykke for den jævnt lønnede husbestyrerinde fra Tyskland. Resten af hendes liv var sikret! Troede hun.

Hun var faldet godt til i Blåvand. Deltog i livet der, bl.a. gik hun til gymnastik.

Hun havde venner. Hendes bedste venner var Tilly og Poul Helgesen. De var flyttet til Blåvand på grund af det sunde klima for Tillys tuberkulose. Poul var oprindelig regnskabschef, født 1895, men startede her et helt andet liv som fåreavler, biavler og frugtavler. Tilly og Elisabeth blev gode venner. De var jævnaldrende. Tilly var

Gymnastikbillede fra Blåvand 1937. Elisabeth Hønicke er nr 34. (Blåvandhugs Arkiv).

Sommerhuset "Vesterled" (som hun arvede) ved Blåvand Fyr. (Foto forfatteren).

nordmand, hendes far var tysker, men var rejst til Norge som voksen. Hvis det sproglige kneb, kunne de altid betjene sig af tysk som fællessprog.

Tilly og Poul Helgesen havde fire børn: Berit, født 1929, Ingerlise 1931, Astri 1934 og Poul 1941. For børnene er Elisabeth "Tante Lisbeth" og en fødselsdag for dem var ikke rigtig uden Tante Lisbeth.

En morsom detalje fortalt af Ingerlise Helgesen, skal nævnes. Poul Helgesen syntes ikke den lokale skole i Blåvand lærte børnene nok. Derfor ville han undervise dem selv. Han skulle tage sig af matematik og naturfag. Tilly skulle stå for dansk, men hun mente ikke, at hun kunne dette kva sin norske baggrund. Til gengæld kunne hun engelsk efter et års uddannelse som telegrafist i England – det lærte børnene

så i stedet. Tante Lisbeth ville gerne lære engelsk, så den lille Ingerlise blev som 10-årig hendes lærer. Ingerlise boede i Oksby i "Klithuset", der hvor museet Tirpitz nu ligger. Hun cyklede så hver lørdag til Tante Lisbeths hus lige ved siden af Blåvands Fyr. Når hun ankom, fik hun et blødkogt æg, da det jo havde været en anstrengende tur, og som løn fik hun en krone hver gang. Senere kom Berit og Ingerlise i skole i Varde, mens Astri blev i Blåvand.

Fra barndommen havde Elisabeth Høniche en stor passion. Hun løb på skøjter. Hun fortalte til en avis, at hun løb på skøjter på de isglatte brosten i Hamburg. Hun begyndte allerede som 4-årig. Men rigtig for alvor som 9-årig. Når isen rigtig bandt vandet, løb hun på Alstersøen i Hamburg. Hun havde talent og var ihærdig. I sin ungdom blev hun

Nordtysk mester i parløb og juniormester i figurløb. Denne store interesse kom til at præge hende resten af livet – gav indhold – gav status – hun blev Skøjteprinsesse. Hun løb på skøjter i København, i Varde, i Silkeborg. Hvor hun var, kunne hun udfolde sig. Hun var medlem af Varde Skøjteløberforening og deltog i Ålborg Skøjteløberforening som ”instruktrice.”

Store forandringer

Det lykkelige liv i Blåvand tog en drejning. I 1940 blev Danmark besat af det nazistiske Tyskland. Men Blåvands fremskudte placering på vestkysten og ved den store indsejling til Esbjerg fik straks tyskernes interesse.

Livet fortsatte, og Tante Lisbeth fik sin engelskundervisning, havde omgang med sin venner og havde sin dagligdag ved det lille hus ved fyret. Nu er det ikke alting, man kan vide, men det er nærmest klart, at hun også fik forbindelse til den tyske besættelsesmagt, da hun var tysker. En kilde nævner, at hun kom meget sammen med en officer Graff. Berit Helgesen fortalte, at hun en dag skulle invitere Tante Lisbeth til en fødselsdag. Denne havde besøg af hr. Graff, og han blev selvfølgelig inviteret med. Elisabeth var alene, Graff langt hjemmefra og måske ugift – mand og kvinde. Det var naturligt, at der opstod romantik og erotik. Da Helgesens hørte, at Graff kom, bad de ham om at møde i civil.

I begyndelsen af krigen boede Elisabeths storesøster sammen med hende i huset ”Vesterled” ved fyret. Hun hed Käthe og havde været gift Jentzen. Hvad der var sket med hendes mand, ved jeg ikke, måske faldt han som soldat i 1. verdenskrig. Men da deres mor i Hamburg døde, flyttede Käthe til Blåvand.

Thorkild Lange har skrevet erindringer fra sin barndom ved Blåvands Huk Fyr – bl.a.

om tiden under besættelsen. Han kan ikke lide Frk. Hønicke: ”Tiden lige efter krigen er fyldt med had til tyskerne”. Han skriver, at hun og hendes søster var meget ”hjælpsomme” med at vise de forskellige sommerhuse frem til tyske officerer. Men da søstrene så, hvad vej det gik, fik de travlt med at søge dansk statsborgerskab. Han fortæller videre, at de kom i Oksbøllejren for tyske flygtninge. En anden kilde fortæller, at søstrene først blev hentet af modstandsbevægelsen, men løsladt samme dag. Senere blev de hentet af det danske politi og interneret i lejren. Elisabeths hus og formue blev konfiskeret – og det meste af bohavet blev solgt på auktion. Thorkild Lange nævner, at hans familie havde købt to små taburetter, et lille bord samt en kommode, som han har endnu. En støvsuger købte hans familie, og den var god. Den holdt længe, og til sidst blev den solgt til en støvsugerforretning, der udstillede den som den ældste fungerende støvsuger i Danmark. Søstrene kendte udmærket Thorkild Langes mor. Da de skulle i Oksbøllejren, ville de

Elisabeth Hønicke's kørekort erhvervet 1935 (Blåvandhugs Arkiv).

sige farvel til hende og give hende hånd. Hun tog den ikke. Hadet var for stort.

En ting kom ikke på auktion. Det var et maleri, som Elisabeth havde fået som gave under et ophold som ”ung pige i huset” i Tyskland. Et maleri fra 1840: En

vindrueplukkende kvinde malet af Carl Elb Wolfsburg. Elisabeth Hønicke havde besluttet, at efter hendes død skulle en niece, Ingeborg, have det. Efter hende skulle det gå videre til Elisabeths genboer i Blåvand. De to ugifte søstre Jenny og Maja. De havde hjulpet hende meget. De er borte nu, og maleriet hænger hos nevøen Robert og hans hustru Kirsten Boldt Jensen i dag i smuk renoveret stand. På den måde lever Elisabeth Hønicke også stadig videre i mindet.

Oksbøllejren 1945 – 1949. (Danske billeder.dk)

Oksbøl

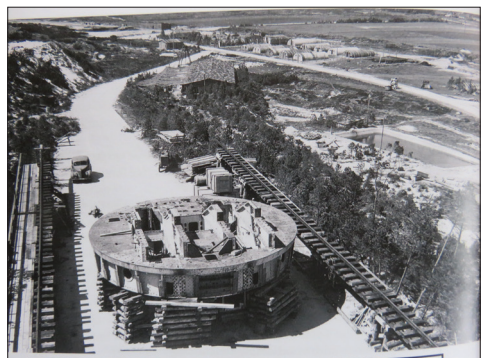
Søstrene var interneret i Oksbøllejren. De første år efter krigens afslutning i 1945 forbød englænderne, at de 250.000 tyske flygtninge, som var i Danmark, sendtes hjem. Først efterhånden begyndte hjemsendelsen, og de sidste blev sendt hjem i 1949. Da søstrene var tyske statsborgere, skulle de også sendes hjem. Elisabeth havde i den situation sikkert henvendt sig til de danske venner, hun havde. Kunne de hjælpe? Det ville de gerne. Poul Helgesen havde tidligere arbejdet som intendant på Varde Kaserne. Det var, efter at de måtte forlade deres hjem i Blåvand, deres elskede "Klithus" i 1944. Her ville tyskerne opføre den store kanonstilling, Tirpitz, med 4 stk 38 cm kanoner til at dække indsejlingen til Esbjerg. Nu arbejdede Poul Helgesen som

Tilly og Poul Helgesen. Elisabeths gode venner fra Blåvand (Privat foto).

revisor, men havde stadig forbindelse til mange myndighedspersoner i området. Der var også gået besked til Bertel Kring. Han drev renseri og vaskeri i Silkeborg. Både han og hans far, Poul Kring, havde sommerhus i Blåvand, hvorfra de kendte Elisabeth. De kaldte hende "Høne".

Disse to mænd formåede at få søstrene ud af Oksbøllejren. Måske gav en kontakt til sagfører Agger i Varde bevis for, at Elisabeth var dansk statsborger. Han var for øvrigt en af Poul Helgesens gode venner. Søstrene havde da været interneret i 2 år.

Kanonstillingen "Tirpitz" i Blåvand under bygning. Blev aldrig færdigbygget. (Foto fra Ingelise Helgesens bog: Hvad krukken gemte).

Elisabeth blev overført til Fittinglejren ved Vorbasse. Hun blev dermed fritaget for konfiskationsloven, hvilket betød, at hun fik erstatning for det mistede hus og den mistede formue. Herfra sendtes hun til Silkeborg til Bertel Kring. Hun skulle i huset hos ham. Ægteparret havde to små piger, som hun skulle hjælpe med at passe. Det skete i 1947. En af de små piger, som blev passet af Elisabeth, Birgitte, har fortalt, at det nok ikke var den bedste kombination med en 53-årig husbestyrerinde med knold i nakken og måske gamle principper for børneopdragelse og en ung kvinde med to små børn. Det ser i alt fald ikke ud til, at Elisabeth var i huset ret længe. Hun flyttede antagelig sammen med søsteren til Ry, hvor de boede til leje. For øvrigt tæt på Poul og Josefa Kring, som hun kendte godt fra Blåvand. De boede i Ry, som delvis pensionister. Det var Poul Kring, der ejede Silkeborg Dampvaskeri.

Annette og Birgitte Kring (t.h.) 1947. Døtre af Bertel Kring. (Privat foto).

Livet i Svejlbæk

Ved den skønne Julsø købte Elisabeth et hus, til sig og søsteren. Det hus hun købte, havde tilhørt kredslæge Svendsen, der brugte det som sommerhus. Det var et lille rødt bindingsværkshus. Huset blev nedrevet i 1976, da det var meget forsømt. Det lå på

Julsovænget. Samtidig med huset overtog hun kredslægens telefon – Svejlbæk nr. 41.

Elisabeth fik muligvis arbejde hos tidligere skibsreder Arne Schmigelow på Arnsborg. Mine kilder er meget uenige heri. Han havde været skibsreder i rederiet Torm. Fra 1920'erne var det Danmarks 6. største rederi, det blev drevet fornuftigt og havde en god økonomi. Arnes far, Christian Schmigelow, var medstifter af Torm og ligeledes en særdeles velhavende mand. Arne havde i 1938 bygget en sommervilla i skotsk herregårdsstil i Svejlbæk. Arne havde haft fast bopæl i Svejlbæk fra sidst i 40'erne. Han var enlig og havde en gift hushovmester, som han havde med fra sin tidligere villa i Hellerup. Hushovmesterens hustru havde haft titel af husjomfru.

Siden midt i 50'erne havde han også en gartner, der samtidig var hans tjener – og drukkammerat. Arne Schmiegelow havde et stort alkoholforbrug, desuden var han homoseksuel, noget man ikke talte om på den tid.

Søsteren Käthe Jentzen havde også arbejde, da de boede der. I alt fald til 1955. På det tidspunkt nåede hun pensionsalderen. Dette fremgår af skattelisten fra Linå Kommune. Elisabeths løn ser ud til at udgøre ca. det halve af hushovmesterens løn. Hendes løn var, når den sammenlignes med andres skattebetaling, på størrelse med en arbejdsmandsløn. Eksempelvis i 1955 var søsterens skat 80 kr. - Elisabeths 177 kr. – hushovmesterens skat var 389 kr. Disse skattebetalinger kan dog slet ikke sammenlignes med skibsrederens skat på 3.991 kr., hvortil kommer ejendomsskat på 3.448 kr.

Skøjtøløberen

I en samtale med Silkeborg Avis i marts 1955 beskrev de hendes hus som, ”hendes

eget dejlige hjem i Svejlbæk, der rummer så mange skøjte medaljer og præmier vundet ved konkurrencer i Europa”. Avisen skrev, at frk. Hønicke’s liv og skøjtekarriere ikke havde været helt almindelig – og hun fortalte gerne om det. Hun sagde: ”Et hus jeg ikke vil forlade for nogen pris”. Hun var i god form, og hvis det ikke var vinter, klarede hun let de 8 km fra Svejlbæk til Silkeborg på cykel.

Vi må formode, at noget af det første hun gjorde, da hun kom til Silkeborg, var at melde sig ind i skøjteløberforeningen. At være medlem i en skøjteklub havde hele livet været hendes tilknytning til omgivelserne de vekslende steder, hvor hun havde boet.

Hun havde på skøjteområdet færdigheder og kompetence. Her kunne hun blive kendt – og beundret. Sportsgrenen var i Danmark af beskedent omfang, især på grund af vinterens vekslende længde. Når hun var i en klub, ville hun også være i stand til at hjælpe ungdommen med den relativt nye sportsgren. Det var også et karaktertræk ved hende, at hun hjalp, og at hun ville gøre nytte. Når hun, som her i Silkeborg, kendte nogen i forvejen, eksempelvis familien Kring, var integrationen lettere.

Før hendes ankomst til Silkeborg havde hendes skøjter været vidt omkring. Fra Hamborgs gader og Alstersøen over hendes

Skøjteprinsessen med to elever: Birgitte Kring til venstre og Helle Lund Christiansen 20.02 1956 (Privat foto).

mesterskaber i ungdommen i Nordtyskland i figurløb og parløb – til Danmark. Her øvede hun ottetaller på Peblingesøen i København. Løb på kunstig anlagt bane ved Blåvand. Som medlem af Varde Skøjteklub løb hun i hele området og gav opvisning i 1940 for at samle penge ind til det krigshærgede Finland. Senere under krigen var hun sammen med andre vardensere til en stor opvisning i Aalborg. Skøjteklubben havde her en stor opvisning i februar 1942 i en grusgrav ved Hobrovej. Det var vist også her, Danmarks første alsangstævne blev afholdt i 1940.

På skøjter i Silkeborg

Da hun efter krigen og som interneret flygtning kom til Silkeborg, var længslen efter at komme på isen stor. Jeg har hørt om hendes udfoldelser på skøjter på dammen i Hårup – ved Hotel Ludvigsløst – nedenfor Arnsborg – ved hendes eget hus på Julsovænget – ved en overrislet bane på Åhavevej – ved Indelukket. Skøjteløberforeningens anlagte bane ved ”Lunden” samt banen ved Kalgårdsvig – alle steder blev isen pløjet op af hendes hvide, håndsyede kunstskejter.

Hun underviste de unge kommende skøjteprinsesser, og der var mange, der gerne ville i lære: Helle Vibeke Lund Christiansen, Gitte Kring, Eina Hansen, Mette Rugholm med flere. En dreng var sågar også elev hos hende. Frk. Hønicke, som de kaldte hende, medbragte tit sin rejsegrammofon, og så blev der lavet sving og svung til ”kuk-kuk – valsen”. Som belønning efter dagens præstation blev der uddelt de fineste røde æbler, som hun fremdrog fra sin lille kurv. At hun var kendt for sin pædagogiske indsats ses også af, at hun i forbindelse med stævnet i Aalborg i 1942 blev kaldt ”Skøjteløberforeningens dygtige instruktør”, og i Silkeborg Avis ”... hun

gav sig også stunder til at lære ungdommen nye variationer”.

Idolet

Elisabeths store idol var norske Sonja Henie, som i sin samtid blev beskrevet som et vidunderbarn. Selvom Elisabeth var 18 år ældre end Sonja Henie, følte hun et slægtskab og havde hende som forbillede. Henie var med i kunstskejteløb ved De Olympiske Lege i 1924 som 12-årig. Hun besatte sidstepladsen, men det skulle ændre sig. Hun vandt guldmedalje ved OL i 1928 i St. Morritz, 1932 Lake Placid USA og 1936 i Garmisch-Partenkirchen. Hun vandt 10 verdensmesterskaber samt 6 europamesterskaber. Hun løb for Oslo Skøjteklub.

Fra 1937 blev hun professionel skøjteløber – og filmstjerne. Henie anses af mange som den mest internationalt kendte norske kvinde gennem historien. Hun har en stjerne på Hollywoods Walk and Fame. Flere af de små skøjteprinsesser i Silkeborg fortæller, at frk. Hønicke ofte nævnte Sonja Henie, som døde i 1969 – 57 år gammel.

Højdepunktet i Elisabeths skøjtekarriere var, da hun i 1956, i en alder af 62 år, blev jysk mester i kunstskejteløb i damernes oldboysklasse. Det skete i Herning, udendørs bag hallen på en bane, der af fagfolk kaldtes landets bedste. Silkeborg Avis kaldte det en stor overraskelse.

I det hele taget var mesterskabsstævnet en stor succes for Silkeborg Skøjteforening. Foruden frk. Hønicke vandt Eina Hansen juniorrækken, og Helle Vibeke Lund Christiansen vandt ungdomsrækken. Gitte Kring blev nr 2, Helle Vibekes far, Helge Lund Christiansen, blev nr 2 i herrernes oldboyklasse efter at have vundet de frie øvelser. Han var for øvrigt formand for foreningen i mange år. Elisabeth gentog

succeen i 1960 i Esbjerg, som havde fået en kunstfrossen, udendørs bane året før. Hun rundede sit hattrick af med et mesterskab i Esbjerg i 1961. Hun var da lige fyldt 67 år.

Forlader Svejbæk

Efter sine tre store triumfer på skøjtebanen

rejste hun fra Svejbæk. Det har ikke været muligt for mig at dokumentere, hvad hun arbejdede med i Svejbæk og hvorfor hun rejste. Muligvis var det i forbindelse med Arne Schmiegelows død 5. februar 1961, hvor hendes ansættelse dermed var slut, eller det var fordi hun blev folkepensionist.

*Elisabeth Hønicke sammen med ingeniør Kirk ved en opvisning i Aalborg 1942.
(Blåvandshugs Arkiv).*

I den tid hun var bosat i Svejbæk, udlejede hun ofte sit hus som sommerhus, mens hun selv opholdt sig i Blåvand.

Fra Svejbæk rejste hun tilbage til Blåvand, hvor hun i 1954 havde købt en grund, hvorpå hun byggede et hus. I Svejbæk og også før, boede hun sammen med sin 2 år ældre søster Kåthe. Sammen med Kåthe havde moderen besøgt Elisabeth i Blåvand. Ingerlise Helgesen, som er datter af Elisabeths bedste venner i Blåvand, husker, at Kåthe ikke talte dansk, som Elisabeth gjorde.

Kort efter deres tilbagevenden til Blåvand dør søsteren. Hun bliver ikke begravet i Blåvand.

Tiden der fulgte

Min viden om Elisabeth i tresserne er beskeden. Hun havde sin omgangskreds i Blåvand. Det ses bl.a. i nogle gæstebøger, som jeg har haft adgang til.

Jeg har 4 håndskrevne breve fra hende i sommeren 1967, hvor hun var ansat i huset i Rungsted hos en enkefrue Christiansen. Hun arbejdede formodentlig stadig som en slags selskabsdame. Det var lidt besværligt, kan jeg læse ud af brevene. Hun savnede Blåvand, selvom der var dejligt i et hus med grund ned til Øresund. Hun manglede sin cykel (som hun dog fik derover). Hun var nervøs om natten trods en alarm direkte til politiet. Villaen havde et alarmsystem, som hun havde svært ved at finde ud af. Når hun gik lange ture, f.eks efter kager, når hun skulle have besøg af hr og fru Lyngby, fik hun ”brændende” fødder”. Ting var dyre. Det var dyrt at rejse med bus. Hun mindede Jenny i Blåvand om, at hun skulle huske at aflevere hendes tipskupon inden onsdag kl 17.30 – hun skrev videre ...”Det er nok bedst, hvis du allerede gør det om tirsdagen. Der kan let komme noget i vejen, hvis man gemmer det til den sidste dag”. Fjernsynet,

som fru Christiansen havde, var ikke så godt, som hendes eget i Blåvand. I 1967 kunne hun ikke tage Tyskland i Rungsted. Det var ellers vigtigt med godt fjernsyn i juni 1967: Tronfølgeren skulle giftes med sin Henrik. Det var også vigtigt, at Jenny sendte hende Søndags-Politikken og Billed Bladet som tryksag til hende.

Hun gav også indtryk af, at hun fulgte godt med i sin fortid – også den, der lå 4 årtier tilbage. Hun havde set i avisen, at vaske-riejer Sørensens nevø, (Christian Sørensen) var død og skulle begraves fra Bispebjerg Krematorie i stilhed. Ikke så sært, da Th. Sørensen var hendes store velgører m.m.

Jeg kan af brevene se, at hendes familie i Tyskland brugte hendes hus i Blåvand som sommerhus. Nogle af dem besøgte hende også i Rungsted. Hun havde ellers ikke meget at bestille i sit job der: give blomsterne vand – støve lidt af – lave lidt mad samt andre småting.

I Blåvand havde hun opdræt af cocker spaniels. Jeg har billeder af besøg fra Tyskland, og i hendes nekrolog nævnes, at hun løb på skøjter, indtil hun var 75 år. Hun var afholdt, ungdommelig, spændsig og rank.

Da hun fyldte 75 år, holdt skøjteklubben en opvisning, hvor hun deltog. Desværre faldt Elisabeth og kom slemt til skade, bl.a.

*Gravsten på Blåvand Kirkegård
(Foto forfatteren).*

*Elisabeths gode venner. Blåvand Kirkegård.
(Foto forfatteren).*

fik hun problemer med at gå. Hun kom derfor på plejehjem i Blåvand. Antagelig var denne chokerende oplevelse med til at forkorte hendes liv.

Dødsannoncen var underskrevet af hendes mangeårige venner, Tilly og Poul Helgesen. Efter begravelsen var der mindesammenkomst på Blåvand Kro. Hendes gravsten står endnu på kirkegården i Blåvand.

Afslutning

Hendes hus arvede familien i Hamburg. Først ved hendes ældste bror Walter Hönnicke. Hun lavede testamente, således at venner i Blåvand arvede private ting fra hendes indbo.

Et liv var slut. Bevæget – dramatisk – måske fyldt med lidenskaber. Hun fik en speciel skæbne. Hendes personlighed gjorde hende afholdt og elsket. Hun var et venligt og omgængeligt menneske. Hendes vilje og kunnen var nok speciel.

Jeg er glad for at have lært hende at kende gennem mange menneskers vidnesbyrd – gennem billeder og skrevne kilder. Hendes

Maleriet var Elisabeths kære eje. Malet af den tyske maler Carl Elb Wolfsburg i 1840. Titel: En vindrueplukkende kvinde. (Foto forfatteren).

hædersbetegnelser var: Frk Hønicke, Skøjteprinsessen og Tante Lisbeth.

Nu er hun husket på skrift!

KILDER:

Ingerlise Helgesen, Ikast
Kirsten Bolt Jensen, Blåvandshuk Arkiv.
Helle Vibeke Kjems, (født Lund Christiansen),
Silkeborg
Birgitte Kring, Egå
Mogens Kring, Farum
Henrik Nørgaard: Bloggen efter bogen
Historien om Thor Vask
Thorkild Lange: Min far var fyrmester
Silkeborg Arkiv
Varde Arkiv
Aalborg Statsarkiv
Silkeborg Avis
Aarhus Stiftstende
Og rigtig mange søde og rare mennesker omkring
emnet.